

‘Aan tandenborstels tellen kun je niet beginnen’

Jenny Thunnissen waakt over uitvoerbaarheid van belastingplannen

Elly Lammers

Het belastingstelsel gaat op de schop: staatssecretaris Vermeend heeft medio september zijn langverwachte plannen aan de Tweede Kamer gepresenteerd. Of alle fiscale ideeën die in Den Haag zoal opborrelen ook werkelijk kunnen worden uitgevoerd, daarover mag Jenny Thunnissen, plaatsvervangend directeur-generaal van de belastingen, haar licht laten schijnen. ‘Soms riep ik: nee, Willem, dit kan dus écht niet; zie je al voor je hoe de belastingdienst dat moet doen?’

‘**B**elastingen fascineren me omdat mensen er zo tweeslachtig over zijn. Ze weten dat ze belasting behoren af te dragen omdat daar bijvoorbeeld lantaarnpalen van betaald worden. Maar ze hebben er ook een enorme hekel aan. Bij de een zit de hekel alleen in het invullen van het biljet, bij de ander is het ook het betalen van het bedrag. Ik vind het interessant om met die houding van de mensen bezig te zijn. Hoe kijken ze ertegen aan en hoe vertaal ik dat in beleid, zodat ik voor elkaar krijg dat die ambivalente burger toch met niet al te veel spijt of irritatie zijn biljet invult en betaalt.’

Jenny Thunnissen (47) is sinds anderhalf jaar plaatsvervangend directeur-generaal van de belastingen op het ministerie van Financiën. Daarmee is zij, samen met een collega, plaatsvervangend baas ‘over in feite dertigduizend mensen, maar dat klinkt een beetje verwateren’. Tevens is ze directeur van de directie planning, financiën en control. ‘Die kijkt of de uitgaven bij de belastingdienst lopen zoals ze moeten lopen. En of we de doelen realiseren die de belastingdienst zich heeft gesteld.’

Na een studie privaatrecht in Leiden belandde ze in 1977 ‘bij toeval’ bij de belastingdienst, volgde een postdoctorale studie fiscaal recht en klom daarna gestaag op bij het ministerie van Financiën. Haar huidige werk brengt veel contact met de bewindslieden Gerrit Zalm (VVD) en Willem Vermeend (PvdA) met zich mee.

Hoe bevalt het werken met deze mannen?

‘Ze zijn allebei zeer toegankelijk, kunnen goed luisteren. Het zijn geen bewindslieden die denken dat hun ambtenaren niets te melden hebben. Dat vind ik prettig. Voor ambtenaren is het belangrijk dat ze met problemen bij bewindslieden kunnen aankloppen. Net zoals het voor mijn medewerkers belangrijk is dat ze bij mij kunnen binnenlopen, moeten topambtenaren bij bewindslieden kunnen binnenlopen. Als er iets is wat hun dwarszit, of met de aansporing: doe eens wat. Nou, deze twee mannen zijn zeer toegankelijk.’

Je bent in je huidige functie betrokken geweest bij de onlangs gepresenteerde stelselherziening van de belastingen.

‘Ja, de staatssecretaris realiseert zich natuurlijk heel goed dat hij niets heeft aan maatregelen die de belastingdienst niet kan uitvoeren.’

Wat was jouw inbreng?

‘Mijn inbreng was dat ik zo nu en dan riep: “Nee, Willem, dit kan dus écht niet! Zie je al voor je hoe de belastingdienst dat moet doen?” En dan hield ik een dramatisch betoog over hoe de dienst hiermee zou worstelen. Daar luisterde hij wel goed naar. Maar je moet zulke opmerkingen niet te vaak maken, want het gaat soms gewoon om politieke besluiten. Niettemin waak ik over de uitvoerbaarheid van de belastingen. Dat is mijn rol.’

Kostwinnersvoordeel eindelijk uit de wereld

De belastingherziening in 2001 voorziet in een forse verlaging van de belastingtarieven. Daardoor wordt arbeid goedkoper en dat levert banen op. Daarnaast wil het kabinet met het nieuwe systeem de economische zelfstandigheid van vrouwen bevorderen. Het kostwinnersvoordeel dat in het huidige systeem van belastingvrije sommen zit ingebakken, sneuvelt.

De belastingvrije som (8799 gulden) wordt afgeschaft. Die levert in het huidige stelsel hogere inkomens netto meer voordeel op dan lagere, omdat het belastingvrije bedrag doorwerkt in alle tarieven. In kostwinnersgezinnen kan de betaald werkende partner – meestal de man – de belastingvrije som van zijn niet werkende partner bij de zijne optellen (overhevelen). De dubbele belastingaftrek die hij hierdoor geniet, levert netto zoveel voordeel op dat het voor zijn vrouw niet gauw lucratief is om betaald te gaan werken; zou zij een kleine baan nemen, dan gaat het totale gezinsinkomen niet omhoog of er soms zelfs op achteruit.

Met dat systeem wordt straks gebroken. Er wordt een individuele heffingskorting ingevoerd. Dat is een voor arm en rijk gelijk belastingvrij bedrag van 3321 gulden. Mensen die niet werken, kunnen de heffingskorting niet meer overhevelen naar hun werkende partner; wie geen betaald werk verricht, krijgt het bedrag op de eigen- of girorekening uitgekeerd door de belastingdienst. Daarnaast wordt er een nieuwe arbeidskorting geïntroduceerd van maximaal 1536 gulden. Deze korting levert

werkenden een extraatje op; vooral de lagere inkomens gaan erop vooruit. Daar staat overigens tegenover dat het arbeidskostenforfait, het vaste bedrag dat werkenden aan arbeidskosten mogen aftrekken, omlaag gaat.

Bij een inkomen van minder dan de helft van het minimumloon wordt de arbeidskorting niet toegekend. Pas bij vijftig procent kan men aanspraak maken op een deel (10 procent) van de bonus, die oploopt tot de volledige 1536 gulden bij het complete minimumloon. Vrouwen met heel kleine inkomens lopen daardoor de arbeidskorting mis. In de Tweede Kamer klinken hierover ontevreden geluiden. Zo zou de PvdA ook de kleinste inkomens een deel van de arbeidskorting willen geven.

Niettemin gaan vooral de lage inkomens er in het nieuwe stelsel flink in koopkracht op vooruit: het voordeel loopt uiteen van 2 procent voor iemand die 10.000 gulden bruto per jaar verdient tot ruim 6 procent voor minimumloners. De alfa-hulpen springen er minder gunstig uit. De huishoudelijke hulpen in de thuiszorg werken vrijwel allemaal maar een paar uur in de week. Voor hen is destijds een aparte regeling gemaakt, waardoor de meesten geen loonbelasting hoeven te betalen. In het nieuwe stelsel dreigen zij wel te maken te krijgen met belastingafdracht, waardoor zij erop achteruit zouden gaan. Dat zou leegloop in de thuiszorg tot gevolg kunnen hebben. Staatssecretaris Vermeend van Financiën heeft inmiddels toegezegd dat hij zal proberen het probleem van de alfa-hulpen te verhelpen.

'De politiek wil vaak maatregelen te snel invoeren zonder rekening te houden met de belastingdienst'

Dus je hebt wel eens plannen geblokkeerd?

'Nou, gedeelten ervan. In het algemeen protesteer ik meestal tegen plannen die erop uitdraaien dat belastinginspecteurs in particuliere huishoudens controles moeten houden. Dat ze tandenborstels moeten gaan tellen. Dat zou wel kunnen, maar dat willen we niet echt in Nederland. Ook komt het voor dat de politiek maatregelen te snel wil invoeren en geen rekening houdt met de voorbereidingstijd die de belastingdienst nodig heeft.'

Wat vind je ervan dat het kostwinnersvoordeel verdwijnt in het nieuwe belastingstelsel?

'Als het om vrouwen en het nieuwe stelsel gaat: dat zijn politieke afwegingen. Daar bemoei ik me verder niet mee. Ik ga alleen over de uitvoering. In het algemeen kan ik wel zeggen dat een belastingstelsel altijd de maatschappelijke ontwikkelingen volgt. Het nieuwe stelsel tendeeft meer naar een individuele belastingheffing dan alleen naar een gezins-

AMAZONE NATIVEL

'Ik krijg geregeld brieven met als aanhef: geachte meneer Thunnissen'

heffing. Maar het blijft nog steeds een mix. In de samenleving zien we momenteel ook zo'n mix van individualisme en gezinsdenken. Daar moet het belastingstelsel zijn weg in vinden. Soms loopt het stelsel wat voorop, soms achterop.'

Het stelsel liep het afgelopen decennium behoorlijk achter op de maatschappelijke ontwikkeling dat vrouwen steeds massaler aan het werk gingen.

'Het lijkt mij persoonlijk nu redelijk op niveau. Als het gaat om inkomsten uit arbeid is het aardig geïndividualiseerd, dacht ik. Maar dat is niet de enige graadmeter. Mensen willen samenleven en gezamenlijk voor kinderen zorgen. Dus toch weer die gezinsgedachte. We lopen niet allemaal in ons eentje rond. Dus de belastingwetgeving houdt ook rekening met gezamenlijk opgebouwd vermogen en gezamenlijke uitgaven ten behoeve van kinderen en het gezin.'

Thunnissen (PvdA) blijkt een no-nonsensevrouw, amicaal, met een vleugje bravoure. Ze is duidelijk over haar rol als ambtenaar. 'Een ambtenaar moet geen politieke uitspraken doen.' Om die reden wil ze weinig kwijt over het belastingplan. Maar over andere zaken praat ze heel makkelijk. Zo nu

en dan schiet haar stem omhoog, waarna luid gegrikk volgt. Ze is een opvallende, wat tegendraadse figuur op Financiën. In deze wereld van driedelig grijs en mantelpakjes zie je haar soms in een legging lopen. 'Ik ben nog een restant van de jaren zestig. Dat gedrag raak je blijkbaar niet meer kwijt. En ik ben vrij autonoom.'

Ze heeft twee zonen en een dochter. Hun komst heeft haar loopbaan nooit gehinderd. 'Toen de kinderen kwamen, zijn mijn man en ik allebei halve dagen gaan werken, daarna allebei vier dagen en weer later allebei vijf dagen. De kinderen zijn óók van hem! Dat ging zonder discussie. Hij vond het prima. Dat is uitzonderlijk, ja. Nog steeds.' Vanwege de kinderen zei ze aanvankelijk wel twee keer nee tegen een leidinggevende functie, 'want destijds werd nog geëist dat je dan minimaal vier dagen ging werken. Later heb ik zelf geroepen dat ik weer ín was voor een leidinggevende functie en die kwam toen vrij snel langs.'

Heb je geen tegenstand ontmoet in je loopbaan?

'Nee, ik heb nooit barre ervaringen gehad. Mannen maken natuurlijk wel eens wat vuige grappen over vrouwen. Maar daar trek ik me niks van aan. Je moet je als vrouw niet te snel geraakt voelen. Ik krijg geregeld brieven met als aanhef: geachte meneer Thunnissen. Nou, dan schrijf ik terug: geachte mevrouw De Vries. Daar kan ik me echt niet druk over maken. Je moet ergens tegen kunnen. Dat geldt sowieso voor leidinggevend. Je medewerkers vinden je ook niet

(Advertentie)

'Altijd gedacht dat het wel mee zou vallen met de overgang. Dat viel dus tegen. Opliegers, prikkelbaarheid, lusteloosheid en dan ook nog die zweetaanvallen, vooral 's nachts. Totdat ik Promensil ontdekte. Nu voel ik mij goed.'

de natuurlijke overgang

promensil®
de natuurlijke overgang

Verkrijgbaar bij uw drogist,
apothek en reformwinkel.

NOVOGEN

Promensil is een natuurlijk voedingssupplement dat snel en goed helpt bij overgangsverschijnselen. Dat komt door de Rode Klaver in Promensil, een uniek ingrediënt boordevol isoflavonen.

Isoflavonen zijn plantaardige hormonen die veel voorkomen in het traditionele Aziatische voedingspatroon. Onderzoek heeft aangetoond dat vrouwen in deze landen daardoor minder last hebben van de overgang. Promensil heeft inmiddels in de V.S., Australië en Nieuw-Zeeland al talloze vrouwen door de overgang geholpen. Met behoud van lichamelijk evenwicht en op volkomen natuurlijke wijze.

Promensil is nu ook in Nederland verkrijgbaar in een handige één-tablet-per-dag dosering. Gelukkig maar, want een vrouw als jij zit helemaal niet te wachten op overgangsverschijnselen.

Bel gratis 0800 - 024 45 55
voor de informatiefolder
(9.00 tot 21.00 uur,
7 dagen per week).

altijd even aardig. Wij vrouwen willen nog wel eens uit het oog verliezen dat je voor je carrière wel iets over moet hebben. Ook mannen moeten er iets voor doen. Een sullige man bereikt natuurlijk net zomin iets. Vrouwen moeten hun achterstandspositie niet altijd als alibi gebruiken.'

Binnen haar eigen directie maken vrouwen inmiddels dertig procent van de beleidsambtenaren uit. 'Ik heb gelukkig al veel vrouwen. Ik heb ook heel veel kinderen, zal ik maar zeggen. Er is een complete geboortegolf gaande. Nee, dat is niet lastig. Het is wel even passen en meten, maar het zijn geen grote problemen.'

Hoe denk jij over voorkeursbeleid?

'Voorkeursbeleid moet er niet toe leiden dat een vrouw op een verkeerde positie belandt omdat de organisatie zondig een gebaar moest maken. Dan ben je ongelooflijk ver van huis en wordt er daarna nooit meer iets ondernomen. In zoverre vind ik voorkeursbeleid niks. Wel streef ik naar een mix van mannen en vrouwen op alle afdelingen. Een gezelschap van alleen mannen zit toch gauw tegen elkaar op te bieden. Een afdeling met alleen vrouwen kan ontaarden in veel getut. De mengvorm is ideaal, omdat beide seksen elkaar dan corrigeren.'

Hoe ziet de belastingdienst er over twintig jaar uit?

'Die zal kleiner zijn, omdat de wereld nog verder is gedigitaliseerd dan nu. Momenteel zijn we nog veel tijd kwijt met het handmatig selecteren van aangiften en het vergelijken van gegevens. Dat is een gigantische hoeveelheid werk. Dat kunnen we verder automatiseren. Dan vergelijkt de computer de gegevens en zegt: dit klopt misschien niet, daar moet je achteraan. Die automatisering brengt overigens dilemma's

'Vrouwen moeten hun achterstandspositie niet altijd als alibi gebruiken'

met zich mee. Want de mensen willen geen automaat als belastingdienst. Ze willen een menselijk gezicht blijven zien. Dus er moet een *frontoffice* blijven bestaan. Wat er dan verder overblijft, zijn de moeilijke vraagstukken en de fraudebestrijding. En daar heb je goed opgeleide mensen voor nodig.

De digitalisering maakt het ook mogelijk dat mensen vaker thuiswerken. Maar bij de belastingdienst zal die mogelijkheid toch wel beperkt blijven, denk ik. Wij moeten heel voorzichtig met gegevens omgaan. We hebben een geheimhoudingsplicht. Als we vanuit verspreide werkplekken zouden gaan werken, moet er ontzettend veel worden beveiligd. Dat is een grote belemmering.'

Wordt de handel op Internet, waar vaak BTW-betaling wordt ontduken, niet een steeds groter probleem voor de belastingdienst?

'Op termijn komt daar wel een oplossing voor. Je zult internationaal veel meer afspraken moeten maken. Over de controle op belastingafdrachten en over wie er bevoegd is in welke bestanden te kijken. Anders zitten alle overheden met een klemmend probleem.'

Elly Lammers is politiek verslaggever voor *De Gelderlander*, het *Brabant*s en *Eindhoven*s *Dagblad*, *BN/De Stem* en *Dagblad De Limburger*